

Михальська В. В.,
аспірантка кафедри обліку, аналізу та аудиту,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ВИТРАТИ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В САДІВНИЦТВІ

Вирощування продукції садівництва пов'язане і взагалі не можливе без створення умов для нормального росту і розвитку багаторічних плодово-ягідних насаджень і розсадників. Тому виробничий процес у садівництві вимагає особливих витрат, необхідних для протікання біологічних процесів у рослинах, починаючи з моменту висаджування саджанців чи розсади у відкритий ґрунт до заміни непродуктивних садів чи ягідників молодими насадженнями, тобто їх відтворення. Як наслідок, найбільша частка виробничих витрат належить витратам на біологічні перетворення багаторічних насаджень чи розсадників.

Аналізу й удосконаленню організації та методики витрат на вирощування біологічних активів сільськогосподарських підприємств присвятили праці такі науковці, як: Т. О. Бондур, О. В. Остапчук, Н. В. Перевозник, Л. К. Сук, П. Л. Сук, С. М. Хомовий та інші. Аналогічні проблемні питання в садівництві висвітлені в дисертаційних дослідженнях О. В. Богданюк і С. І. Ковач. Проте в роботах фахівців визначення категорії «витрати на біологічні перетворення» відсутні. Отже, проблема актуальна і вимагає подальшого вивчення.

Вищевикладене дає підстави сформулювати мету дослідження, яка полягає у розкритті сутності категорії «витрати на біологічні перетворення» з урахуванням вимог чинного законодавства й особливостей виробничого процесу в садівництві для цілей їх обліку, контролю й аналізу.

Аналіз чинного законодавства, яким регламентується облік біологічних активів, зокрема Міжнародного стандарту фінансової звітності 41 «Сільське господарство» (далі – Міжнародний стандарт 41) [1], П(С)БО 30 «Біологічні активи» [2] і Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів [3], засвідчив про відсутність визначення «витрати на біологічні перетворення». У них лише наведено дефініцію «біологічні перетворення». Зокрема, в пункті 4 П(С)БО 30 зазначено, що це – процес якісних і кількісних змін біологічних активів [2]. Міжнародний стандарт 41 [1] наводить аналогічне визначення, але замість біологічних перетворень вжито назву «біологічні трансформації». Отже, необхідно чітко визначити перелік якісних і кількісних змін, що відбуваються з біологічними активами садівництва. На нашу думку, прикладами якісних змін є показники генетичних характеристик сортів, щільність насаджень, ступінь стиглості плодів чи ягід, вміст фруктози тощо. До кількісних, вважаємо, можна віднести урожайність плодів чи ягід або кількість здорових саджанців у розрахунку на одиницю площі насаджень.

Водночас, варто зауважити, що біологічні перетворення в рослинах не відбуваються самі по собі, тобто ці процеси є керованими з боку підприємства. Іншими словами, працівники підприємства здійснюють безпосереднє управління

процесами росту, розвитку та відтворення біологічних активів садівництва. Адже, як зазначено в П(С)БО 30 «Біологічні активи», сільськогосподарська діяльність – процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів [2]. Виходячи з цього, результатом біологічних перетворень є отримання продукції та/або додаткових біологічних активів. Проте, на відміну від інших рослинницьких галузей, процес життєдіяльності біологічних активів садівництва після відокремлення від них продукції не припиняється, а триває ще декілька років, із урахуванням строків плодоношення. Як наслідок, і витрати на біологічні перетворення здійснюються протягом довготривалого періоду, що перевищує один рік або операційний цикл, за винятком вирощування садивного матеріалу (як правило, розсади суниці та саджанців малини).

Таким чином, при формулюванні визначення витрат на біологічні перетворення необхідно враховувати і дефініцію витрат, наведену в пункті 4 розділу 1 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4] і пункті 3 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [5]. А саме, витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [4; 5].

Викладене вище дало підстави сформулювати визначення категорії «витрати на біологічні перетворення» для галузі садівництва. На нашу думку, це – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу та реалізуються підприємством для досягнення якісних і кількісних змін біологічних активів протягом декількох звітних періодів – від моменту визнання біологічного активу до припинення його життєдіяльності (чи відтворення) з метою отримання сільськогосподарської продукції у вигляді плодів, ягід чи розсади та/або додаткових біологічних активів. Таке визначення, на наш погляд, враховує: сутність витрат відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4] і П(С)БО 16 «Витрати» [5]; мету здійснення цих витрат, тобто досягнення необхідних якісних чи кількісних змін біологічного активу; кероване управління сільськогосподарською діяльністю; довготривалість виробничого процесу в садівництві; результат понесення витрат у вигляді отриманої сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.

Вважаємо за доцільне подальше дослідження витрат на біологічні перетворення в садівництві спрямувати на визначення місця цих витрат серед інших витрат підприємства, зокрема виробничих, відображення на рахунках бухгалтерського обліку, в статтях калькуляції продукції садівництва, облікових регістрах та у звітності для забезпечення ефективного їх контролю, а також для цілей аналізу.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790 // Все про бухгалтерський облік. – 2007. – № 18. – С. 103-106.
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 41 «Сільське господарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408 (дата використання: 17.09.2014).
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2007. – № 4. – С. 17-32 (дата використання: 17.09.2014).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx> (дата використання: 17.09.2014).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата використання: 17.09.2014).

UDK 657

Wascinski Tadeusz
doktor habil. nauk ekonomicznych, professor
Politechnica Warszawska Wydział Zarządzania

INFORMACJA W ZARZADZANIU

Informacja jest ważnym czynnikiem w osiągnięciu sukcesu przez przedsiębiorstwo (firmę). Jakość informacji bardzo mocno wpływa na strategiczne korzyści organizacji.

W praktyce gospodarczej duże znaczenie posiadają informacje biznesowe, gromadzone tematycznie w tak zwanych bazach danych. Każda z tych baz to setki tysięcy, często miliony porcji zawierających dane o: firmach, produktach, licencjach, patentach, przeprowadzonych transakcjach, specjalistycznych konferencjach itp.

Informacja w systemie zarządzania w dużym zakresie zależy od zasad, którymi kierują się menadżerowie (kierownicy) przy jej wykorzystywaniu. W tabelicy 1.1. podajemy pięć takich zasad wraz z ich interpretacją. Z pojęciem „informacja” związane jest pojęcie „system informacyjny”.